

รายงานการศึกษากลุ่ม
(Group Action Learning Project)

เรื่อง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ-
เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว
(Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

จัดทำโดย นักบริหารการทูต รุ่นที่ 13
กลุ่มที่ 3 ประเด็น พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษากลุ่ม (Group Action Learning Project)

เรื่อง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว
(Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง

จัดทำโดย กลุ่มที่ 3 ประเด็น พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ

1. นางสาวสุปราณี	สถิตชัยเจริญ
2. นางสาวมัชฌิมา	บริสุทธิ
3. นางสาวสติจิตร	ไตรพิบูลย์สุข
4. นายดุลยพล	จุฑะพล
5. นางสาวมธุรวีร์	วิสุทธกุล
6. นางสาวศุทธิยา	ทองมิตรา
7. นางสาวกฤษณา	ชลวีระวงศ์
8. นางพรพรรณ	จันทร์กระจ่าง
9. นายไกรวัฒน์	ภมรบุตร
10. นางสาวสุตารัตน์	อุ่นชัยยา
11. นางสาวอภิรดี	ธรรมมโนมัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564

สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ

เอกสารรายงานการศึกษากลุ่มนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต ของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร. สถาพร เริงธรรม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

แบบประเมินผลการศึกษาพื้นที่ในลักษณะการเรียนรู้จากการปฏิบัติการ (Action Learning)

ชื่อผู้ประเมินผล รศ.ดร.ศรยุทธ อร. ศิริพร เรืองธรรม

กลุ่มศึกษาที่ กลุ่มที่ 3 พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ ประเด็นศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model) จังหวัดขอนแก่นและกลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์

หัวข้อการประเมิน	น้ำหนัก (ร้อยละ)	คะแนน	ข้อเสนอแนะ/ ข้อควรปรับปรุง
1. เนื้อหารายงาน	(80)		
1.1 สภาพทั่วไปและความสำคัญของ ปัญหาและพื้นที่ที่ทำการศึกษา	10	10	-
1.2 ผลการศึกษาตามประเด็นปัญหา	10	8	ข้อเพิ่มเติมเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ตามนโยบายที่ควรศึกษา 11.3: กรม...
1.3 บทวิเคราะห์ผลการศึกษา	20	18	
1.4 การสังเคราะห์และสรุปผล การศึกษา	20	20	
1.5 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการและ เชิงนโยบาย	20	19	-
2. การนำเสนอรายงาน เทคนิค วิธีการ และการตอบประเด็นคำถาม	20	20	-
รวม	100	95	

ลงชื่อ อาจารย์ที่ปรึกษา

(รศ.ดร.ศรยุทธ อร. ศิริพร เรืองธรรม)

วันที่ 11.0.0. 2564

คำอธิบาย

การศึกษาพื้นที่ในลักษณะการเรียนรู้จากการปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์สำเร็จการฝึกอบรม โดยกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินไว้ ดังนี้

1. ผู้ประเมิน: อาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มเป็นผู้ประเมิน ตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง
2. วิธีการ: แต่ละกลุ่มจัดส่งรายงานการศึกษากลุ่มภายในระยะเวลาที่กำหนด และนำเสนอสรุปผลการศึกษาพื้นที่โดยผู้แทน
ทุกกลุ่มต่อคณะอาจารย์ที่ปรึกษา หรือกรรมการหลักสูตรฯ หรือผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีส่วนได้เสียกับประเด็นที่ศึกษา
และผู้สนใจทั่วไป ตามวันและเวลาที่หลักสูตรกำหนด
3. หลักเกณฑ์การผ่านการประเมิน: รายงานมีเนื้อหาครบถ้วน ถูกต้องตามโครงสร้างที่กำหนด ได้คะแนนไม่น้อยกว่า
ร้อยละ 60 จึงจะผ่านเกณฑ์การประเมิน

ทั้งนี้ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการจะนำรายงานการศึกษากลุ่มขึ้นเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสถาบันฯ
เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2559

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษา Group Action Learning เกี่ยวกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว กลุ่มที่ 3 พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ ได้ศึกษาในหัวข้อเรื่องโอกาสและความท้าทายในการขับเคลื่อนนโยบายจัดตั้งศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio hub) เนื่องจากอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์กลาง Bio hub และศูนย์กลางด้านคมนาคมระบบราง โดยการศึกษาครั้งนี้ได้มีการลงพื้นที่ศึกษาใน 3 ส่วน ได้แก่ ชุมชนเกษตรริมแก่งละว้า (พื้นที่โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาศูนย์กลาง Bio hub) ชุมชน ผู้มีรายได้น้อย (ชุมชนสุมนามัย) และเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้แทนภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการลงพื้นที่ศึกษาพบว่า มีประเด็นปัญหาของพื้นที่ เช่น การขาดเอกสารสิทธิ์ในบางพื้นที่ แนวโน้มสังคมผู้สูงอายุ ข้อจำกัดในการดำเนินปฏิสัมพันธ์กับชุมชนต่างพื้นที่ และปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีข้อห่วงกังวลของชุมชนเกี่ยวกับความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย อาชีพ รายได้ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ซึ่งตัวแทนชุมชนเห็นว่า ก่อนเริ่มโครงการ ภาครัฐควรศึกษาศักยภาพพื้นที่ร่วมกับภาคประชาชนถึงความเหมาะสม ประโยชน์และผลกระทบ ของแนวโน้มนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในอนาคต โดยพิจารณาแยกจากผลประโยชน์ของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง สำหรับการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง บ้านไผ่ ประธานและเลขานุการคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) พบว่า กรอ. ยินดีให้ความร่วมมือกับการพัฒนาโครงการ Bio hub และต้องการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะแก่งละว้าเพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างงาน การบริหารจัดการมลพิษ และการลดต้นทุนการเกษตร อย่างไรก็ตาม กรอ. มีข้อกังวลเกี่ยวกับความยั่งยืนของโครงการและผลกระทบต่อวิถีชีวิตระยะยาวของชุมชน การบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการ ความพร้อมในการบริหารจัดการต่าง ๆ ของอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐานการรักษาความปลอดภัย และการเยียวยา เนื่องจากที่ตั้งอุตสาหกรรมอยู่ใกล้ชุมชน

หลังจากการลงพื้นที่เพื่อหารือและวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว สามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ 2 แนวทาง คือ (1) เติบโตขยาย เห็นสมควรเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคประชาชน การมีมาตรการเยียวยารองรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาครัฐ การบูรณาการระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ รวมทั้ง ภาครัฐจำเป็นต้องวางแนวทางพัฒนาส่งเสริมและต่อยอดอาชีพทำกินให้แก่ประชาชนในพื้นที่ (2) เชิงปฏิบัติการควรใช้จุดแข็งของชุมชนอำเภอบ้านไผ่ในเรื่องการมีความสามัคคีปรองดองในการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน การสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิด และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อยู่อาศัยให้แก่เยาวชน รุ่นใหม่ และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้าไปมีบทบาทมากขึ้น

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญภาพ	ง
 ส่วนที่ 1 บทนำ	 1
1.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่	1
1.2 ความเป็นมา ยุทธศาสตร์ และความสำคัญของพื้นที่	2
1.3 ประเด็น พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ	4
1.4 ประเด็นน้ำท่วมบ้านไฟ (ชุมชนสุมนามัย)	5
 ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาพื้นที่	 7
2.1 ผลการศึกษาพื้นที่ที่ 1 ชุมชนเกษตรริมแก่งละว้า Bio Hub	7
2.2 ผลการศึกษาพื้นที่ที่ 2 ชุมชนผู้มีรายได้น้อย (ชุมชนสุมนามัย)	8
2.3 ผลการศึกษาพื้นที่ที่ 3 เวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้แทนภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	9
2.4 บทวิเคราะห์ผลการศึกษาต่อการขับเคลื่อน BCG Model ของจังหวัดขอนแก่น	10
 ส่วนที่ 3 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	 13
3.1 การสังเคราะห์และสรุปผลการศึกษา	13
3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	14
3.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	14
 บรรณานุกรม	 16
ภาคผนวก	17
1. กำหนดการลงพื้นที่ตามประเด็นศึกษา	18
2. รายชื่อสมาชิก อาจารย์ที่ปรึกษา และนักวิจัยประจำกลุ่ม	20

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 SWOT ของจังหวัดขอนแก่น

11

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	ห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมชีวภาพ	3
ภาพที่ 2	พื้นที่ชุมชนสุนนาลัย	6
ภาพที่ 3	น้ำชุมชนสุนนาลัย	6

ส่วนที่ 1

บทนำ

1.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่

จังหวัดขอนแก่น เป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 6 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีประชากรมากเป็นอันดับที่ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง คือ จังหวัดร้อยเอ็ด ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ โดยขอนแก่นเป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัดขอนแก่นมีเทศบาลนครขอนแก่นเป็นศูนย์กลางของจังหวัด ซึ่งตั้งอยู่ในจุดที่ถนนมิตรภาพ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนสายเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก) ตัดผ่าน ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญอีกเส้นหนึ่งในการเดินทางจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางเข้าไปสู่ภาคเหนือตอนล่างที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และเดินทางเข้าสู่ประเทศลาวทางด้านทิศใต้ของลาว อาณาเขตทางทิศเหนือติดกับจังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศใต้ติดกับจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดเพชรบูรณ์

จังหวัดขอนแก่นมีประชากรทั้งสิ้น 1,790,055 คน นับเป็น 576,964 ครัวเรือน นับเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง 1,802,872 คน (ณ ปี 2563) จังหวัดขอนแก่น มีเศรษฐกิจมูลค่า 185,603 ล้านบาท เป็นลำดับที่ 14 ของประเทศ และเป็นลำดับที่ 2 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สาขาการผลิตที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดขอนแก่น ในปี 2555 คือ สาขาอกรากเกษตร มีมูลค่า 163,144 ล้านบาท ในขณะที่สาขาอกรากเกษตรมีมูลค่า 22,451 ล้านบาท สาขาอกรากเกษตร มีมูลค่าอันดับ 1 คือ สาขาผลิตอุตสาหกรรม มีมูลค่า 77,001 ล้านบาท รองลงมา คือสาขาการศึกษา มีมูลค่า 18,468 ล้านบาท และการขายส่ง ขายปลีก ซ่อมแซมฯ มีมูลค่า 16,426 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวประชากร (Per Capita GPP) ของจังหวัดขอนแก่น ปี 2555 คือ 106,583 บาท อยู่ในอันดับที่ 1 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอันดับที่ 33 ของประเทศ (ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ อำเภอบ้านไผ่

อำเภอบ้านไผ่ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดขอนแก่น โดยถือเป็นอำเภอขนาดใหญ่ มีพื้นที่ 497.7 ตร.กม โดยมีถนนมิตรภาพและทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือพาดผ่าน ในอนาคตจะเป็น

อำเภอชุมทางซึ่งมีทางรถไฟสายใหม่ ผ่านภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง และไปสิ้นสุดจังหวัดนครพนม

อำเภอบ้านไผ่เดิมชื่อ "บ้านแก้ง" อยู่ในความปกครองของเมืองชนบท ต่อมา ทางราชการประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 บ้านแก้งได้รับการยกฐานะเป็นตำบลบ้านแก้ง ขึ้นกับอำเภอชนบท จนกระทั่งปี 2471 ตำบลบ้านแก้งก็ได้รับการยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอบ้านไผ่ ประกอบด้วยตำบลบ้านแก้ง บ้านเป้า และบ้านแคนเหนือ เชื่อกันว่า บริเวณที่ตั้งคงมีต้นไผ่ขึ้นริมคลองห้วยจิกเป็นจำนวนมาก สถานที่ตั้งกิ่งอำเภออยู่ทางทิศตะวันออกของสถานีรถไฟบ้านไผ่ โดยหลวงราชฤทธิ์รุกิจ (โสฬส อินทรกำแหง) บริจาคที่ดินให้ทางราชการเพื่อใช้เป็นสาธารณประโยชน์

กิ่งอำเภอบ้านไผ่ได้รับการยกฐานะเป็น อำเภอบ้านไผ่ เปิดให้บริการประชาชนตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ 2482 แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล คือ ตำบลบ้านไผ่ บ้านเป้า แคนเหนือ และเปือยน้อย ต่อมาในปี 2486 อำเภอชนบทถูกไฟไหม้ ทางราชการจึงได้รวมอำเภอชนบทเข้ากับอำเภอบ้านไผ่ จนถึงปี 2509 จึงแยกอำเภอชนบทออกไป

อำเภอบ้านไผ่มีแก่งละว้าเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ อยู่ในเขตตำบลเมืองเพีย ตำบลบ้านไผ่ เป็นที่อาศัยของนกนานาชนิดเป็นจำนวนมาก เป็นแหล่งอาศัยของปลาน้ำจืดนานาพันธุ์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอบ้านไผ่ ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 10 กิโลเมตร โดยในปัจจุบันถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่สำหรับสร้างโรงงานอุตสาหกรรม

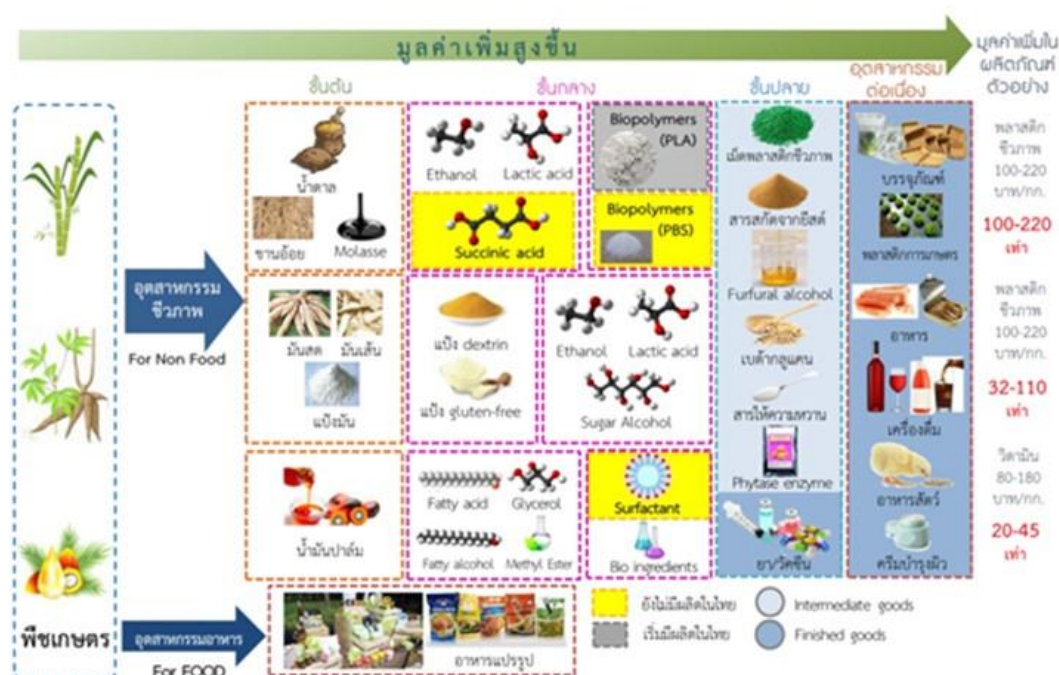
1.2 ความเป็นมา ยุทธศาสตร์ และความสำคัญของพื้นที่¹

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจำนวนไม่กี่ประเทศในโลกที่มีศักยภาพด้านวัตถุดิบจากสินค้าเกษตร โดยเป็นผู้ส่งออกมันสำปะหลังรายใหญ่ที่สุดอันดับ 1 ของโลก และเป็นผู้ส่งออกน้ำตาลอันดับ 2 ของโลก รวมทั้งมีฐานการผลิตผลิตภัณฑ์ชีวภาพภายในประเทศ เช่น กรดแลคติก สารให้ความหวาน และพลาสติกชีวภาพ และเป็นผู้นำการผลิตและการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพในอาเซียน จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะผลักดันให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นผู้นำอุตสาหกรรมชีวภาพครบวงจรในอาเซียน

อุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio Industry) คือ อุตสาหกรรมที่อาศัยเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) ในการผลิตสินค้า เช่น เคมีภัณฑ์ อาหาร ยา อาหารสัตว์ บรรจุภัณฑ์ เป็นต้น และถือเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่ประเทศไทยมีศักยภาพด้านการผลิต จากการเป็นแหล่งวัตถุดิบทางชีวภาพที่หลากหลาย โดยอุตสาหกรรมดังกล่าวจะใช้สินค้าเกษตรของประเทศ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน มาแปรรูปด้วยเทคโนโลยีชีวภาพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตร ยกตัวอย่างเช่น มันสำปะหลังและอ้อย เมื่อนำมาผลิตเป็นพลาสติกชีวภาพ จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ถึง 32-110 เท่า

¹ http://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/action%20plan/bio_plan.pdf

และ 100-220 เท่า ตามลำดับ ส่วนปาล์มน้ำมัน เมื่อนำมาผลิตเป็นวิตามินจะสร้างมูลค่าเพิ่มได้ถึง 20-45 เท่า (รูปที่ 1) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับชนิดและพันธุ์พืชวัตถุดิบ โดยผลิตภัณฑ์ชีวภาพดังกล่าว เป็นกลุ่มสินค้าชีวภาพที่กำลังเติบโตตามแนวโน้มความต้องการและทิศทางการผลิตสินค้าของโลก ที่จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในภาคการเกษตรที่เชื่อมโยงสู่ภาคอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมต่อเนื่องประเภทต่าง ๆ เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้กระจายสู่ท้องถิ่น ซึ่งจะนำมาสู่ฐานความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรไทย ดังนั้น การปรับตัวตามกติกาสากลและแนวนโยบายของรัฐบาลในขณะนี้ จึงเป็นทิศทางที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะต่อไป

ภาพที่ 1 ห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมชีวภาพ

ที่มา: http://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/action%20plan/bio_plan.pdf

สำหรับเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม Bio hub จำนวน 9 โครงการ เป็นเงินลงทุน 35,030 ล้านบาท ดำเนินการปี พ.ศ. 2560-2564 เป็นเงินลงทุน 29,735 ล้านบาท และปี พ.ศ. 2565-2569 เป็นเงินลงทุน 5,295 ล้านบาท ประกอบด้วย

- 1) โครงการสร้างนิคมอุตสาหกรรม Bioeconomy 20,000 ล้านบาท
- 2) โครงการผลิต Yeast Probiotics 55 ล้านบาท
- 3) โครงการผลิตเอนไซม์น้ำ 25 ล้านบาท
- 4) โครงการผลิต Beta-glucan จากกระบวนการหมักด้วยราแมลง 25 ล้านบาท

- 5) โครงการผลิต Lactic Acid 6,000 ล้านบาท
- 6) โครงการผลิต Sugar Alcohol 4,500 ล้านบาท
- 7) โครงการผลิต Dried Yeast 1,500 ล้านบาท
- 8) โครงการผลิตเอนไซม์ไฟเตส สำหรับอาหารสัตว์ 2,895 ล้านบาท
- 9) โครงการผลิตแปรงฟันการย่อยด้วยเอนไซม์ 30 ล้านบาท

โครงการอื่น ๆ ภายใต้โครงการ Bioeconomy จำนวน 4 โครงการ เป็นเงินลงทุน 103,795 ล้านบาท ประกอบด้วย

- 1) โครงการผลิตกากมันหมักยีสต์สำหรับอาหารสัตว์ 95 ล้านบาท
- 2) โครงการผลิตผลิตภัณฑ์กลุ่ม Biopharmaceuticals & Advanced Vaccines 13,000 ล้านบาท
- 3) โครงการผลิตอาหารทางการแพทย์ 700 ล้านบาท
- 4) โครงการ Clinical Research 90,000 ล้านบาท

1.3 ประเด็น พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ

พื้นที่บ้านเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น กำลังจะประกาศเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่เกิดขึ้นมาก่อนประวัติศาสตร์ เป็นเมืองแห่งมรดกทางโบราณคดีที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญของคนรุ่นหลัง โดยปัจจุบัน วัฒนธรรม การดำรงชีวิตยังสืบทอดต่อกันมาจากคนรุ่นก่อน รวมทั้งยังมีภูมิโนเวตที่โดดเด่น คือ แก่งละว้า ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติเป็นแหล่งน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์หล่อเลี้ยงชีวิตคนอำเภอบ้านไผ่ อำเภอนบพ และคนในเมืองขอนแก่น แต่ปัจจุบันอำเภอบ้านไผ่ กลายเป็นพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพ หรือ Bio hub ซึ่งจะมีกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรม สายส่งไฟฟ้าแรงสูง ท่อก๊าซ คลังน้ำมันและท่อน้ำมัน การผันน้ำโขงมาลงลุ่มน้ำชี ระบบการคมนาคม เช่น สถานีใหญ่ของทางรถไฟรางคู่และรถไฟความเร็วสูง การขยายถนนและมอเตอร์เวย์ เพื่อการขนส่งสินค้าต่าง ๆ ในนามศูนย์กลางโลจิสติกส์

ตั้งแต่ปี 2558 เริ่มมีการกว้านซื้อที่ดินเพื่อพัฒนา Bio hub โดยนายหน้าซื้อที่ดินอ้างกับชาวบ้านว่าจะซื้อที่ดินสำหรับผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อส่งออกไปขายในทวีปยุโรป อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านเริ่มได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงงานน้ำตาลและโรงไฟฟ้าชีวมวลในพื้นที่เมื่อช่วงต้นปี 2562 หลังผู้ประกอบการเข้ามาจัดเวทีชี้แจงในหมู่บ้านในรัศมี 5 กิโลเมตร รอบโครงการ ข้อมูลที่นำมาชี้แจงคือ บริษัทเตรียมขอใบอนุญาตก่อสร้างโรงงานน้ำตาล กำลังการผลิต 20,000 ตันต่อวัน และโรงไฟฟ้า

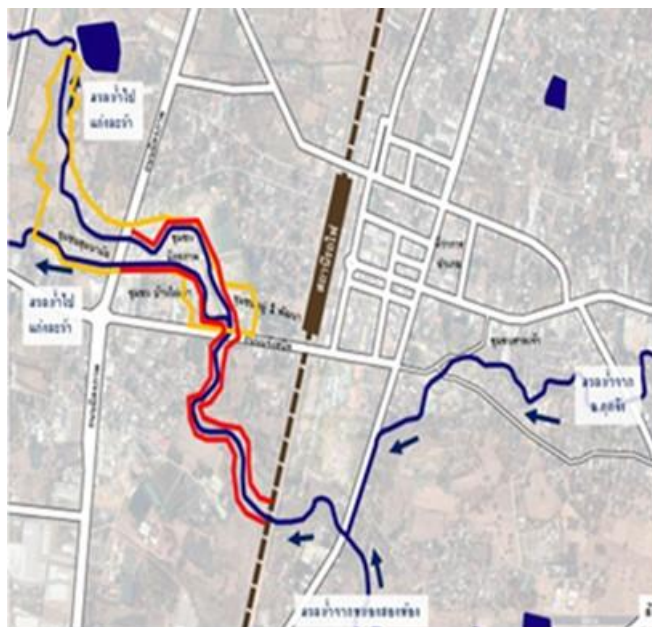
ชีวมวล กำลังการผลิต 32 เมกะวัตต์ต่อวัน พื้นที่โครงการ 18,000 ไร่ ในพื้นที่บ้านเมืองเพี้ย ตำบลเมืองเพี้ย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

ผลกระทบที่เกิดขึ้น ได้แก่ การสัญจรบนท้องถนนที่แออัดมากขึ้น เนื่องจากในแต่ละวันมีรถบรรทุกอ้อยที่สัญจรในเส้นทางบ้านไผ่-เมืองเพี้ย ทั้งขาเข้า-ออก ประมาณ 864 คันต่อวัน หรือวันละประมาณ 1,728 เที่ยว (กฎหมายระบุให้โรงงานน้ำตาลที่มีกำลังการผลิต 20,000 ตันต่อวัน มีรถบรรทุก 10 ล้อ บรรทุกน้ำหนักได้ไม่เกิน 25 ตัน) สิ่งที่จะตามมาคือผลกระทบในการเดินทางของชาวบ้านที่ใช้ประโยชน์จากถนน การจราจรจะแออัดไปด้วยรถบรรทุกอ้อย อุบัติเหตุทางถนน อีกทั้งยังทำให้ถนนสาธารณะเสื่อมโทรมเร็วซึ่งจะทำให้เปลืองงบประมาณแผ่นดินในการทำนุบำรุงถนนด้วย และหากมีโรงไฟฟ้าชีวมวลเกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อรองรับการใช้ไฟฟ้าทั้งหมดในนิคมอุตสาหกรรม ปัญหาควันจากการเผาไหม้ประกอบด้วยฝุ่นซึ่งส่วนใหญ่มีขนาดเล็กกว่า PM. 2.5 และ เล็กกว่า 10 ไมครอน ทั้งจากโรงงานและการขยายพื้นที่ปลูกอ้อย จะยิ่งทำให้วิกฤตปัญหาฝุ่นควันในจังหวัดขอนแก่นที่มีค่าอากาศพิษ PM. 2.5 ขึ้นถึง 102 สูงสุดในประเทศในช่วงต้นปี 2562 หนักขึ้นมากกว่าเดิมอีกมาก

1.4 ประเด็นน้ำท่วมบ้านไผ่ (ชุมชนสมุนามัย)

ชุมชนสมุนามัย ตั้งอยู่ติดถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น และอยู่ในย่านของอำเภอบ้านไผ่ เป็นพื้นที่ของเขตรถไฟ ซึ่งสมัยก่อนรถไฟจะมาหยุดอยู่ที่สถานีขานขาลาบ้านไผ่ เพื่อที่จะมาเติมไม้ เติมฟืน และเติมน้ำสำหรับการขับเคลื่อนรถไฟ

ลักษณะทางกายภาพของชุมชนสมุนามัย เป็นชุมชนที่ติดอยู่กับถนนมิตรภาพฝั่งตะวันตก มุ่งหน้าสู่จังหวัดขอนแก่น เป็นชุมชนที่มีอยู่ติดลำห้วยจิกไหลผ่านเปรียบเสมือนเกาะกลางแม่น้ำ ลักษณะครัวเรือนส่วนใหญ่มีทั้งเด็ก ผู้หญิง ผู้สูงอายุ และผู้พิการอาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ด้วย นอกจากนั้นชุมชนสมุนามัยยังเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำอีกด้วย

ภาพที่ 2 พื้นที่ชุมชนสุมนามัย

ในช่วงปี 2562 ที่ผ่านมามีน้ำท่วมบ้านไฟ รวมถึงชุมชนสุมนามัยได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมรุนแรงในรอบหลายสิบปี สร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในชุมชนสุมนามัยเป็นอย่างมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ ปลายเดือนสิงหาคม 2562 พายุโพดุลเคลื่อนตัวเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ทำให้เกิดฝนตกหนักมากและได้รับผลกระทบวงกว้าง ช่วงกลางดึกวันเสาร์ที่ 31 สิงหาคม 2562 ฝนตกอย่างหนักทำให้เกิดน้ำท่วมในชุมชนที่อยู่พื้นที่ต่ำ โดยเฉพาะริมลำห้วยจิกและห้วยทราย ซึ่งชุมชนสุมนามัยมีลำห้วยจิกผ่านทั้ง 2 ด้าน

ภาพที่ 3 น้ำชุมชนสุมนามัย

ส่วนที่ 2

ผลการศึกษาพื้นที่

2.1 ผลการศึกษาพื้นที่ที่ 1 ชุมชนเกษตรริมแก่งละว้า Bio Hub

ชุมชนเกษตรริมแก่งละว้าเป็นพื้นที่ในโครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพของ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น โดยจะมีโรงงานน้ำตาลพร้อมโรงไฟฟ้าชีวมวลบนพื้นที่ 4,000 ไร่ ในพื้นที่ติดต่อ 3 อำเภอของจังหวัดขอนแก่นเป็นส่วนหนึ่งของนิคมอุตสาหกรรมบ้านไผ่ Bio Hub และมีความเกี่ยวเนื่องกับโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ที่ผ่านมามีปรากฏตามข่าวสารระบุว่า ชาวบ้านมีความกังวลถึงผลกระทบจากโครงการต่อสภาพสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยข้อกังวลหลักของชาวบ้านได้แก่ มลพิษทางอากาศจากการเผาเศษชีวมวลในโรงไฟฟ้า น้ำเสียจากการผลิตน้ำตาล ผลกระทบต่อน้ำใต้ดิน รวมไปถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวบ้านจากการขนส่งอ้อยผ่านชุมชนกว่า 2,000 คัน ต่อวัน เข้าโรงงาน²

แก่งละว้า ตั้งอยู่บริเวณอำเภอบ้านไผ่และกิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำมีคุณค่าต่อการดำรงชีพของชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะคุณค่าเชิงเกษตรกรรม มีเนื้อที่ประมาณ 7,000 ไร่ ลักษณะเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ สภาพพื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่ลุ่มค่อนข้างราบเรียบ ถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการทำนาช่วง ฤดูแล้ง มีไม้ยืนต้นและล้มลุก และสัตว์ประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ เขียวดำ ปลาตุ๊กตุย ปลาตุ๊กต่าน และปลากัดเขียว³

จากการเก็บข้อมูลและพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนเกษตรริมแก่งละว้า พบข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับการพัฒนาอำเภอบ้านไผ่ ให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพ ดังนี้

- 1) ข้อห่วงกังวลของประชาชนเกี่ยวกับกลไกการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ
- 2) ข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่
 - (1) การศึกษาพื้นที่
 - (2) การประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ

² <https://greennews.agency/?p=19482>

³ <http://wetlands.onep.go.th/wetland/details/20190808113100913990>

(3) การขับเคลื่อนโครงการแบบ Top down

3) ข้อห่วงกังวลต่อผลกระทบด้านลบในมิติต่าง ๆ ต่อพื้นที่แก่งละว้า เช่น มิติเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

4) ข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อวิถีชุมชน ทรัพยากรท้องถิ่น และการเจริญในรูปแบบเมืองที่รวดเร็วเกินไป

2.2 ผลการศึกษาพื้นที่ที่ 2 ชุมชนผู้มีรายได้น้อย (ชุมชนสมุนามัย)

สถานการณ์น้ำท่วมพื้นที่อำเภอบ้านไผ่เกิดจากการเป็นทางผ่านของน้ำ ซึ่งลำห้วยจิกรับมวลน้ำจากอำเภอนองสองห้อง อำเภอบึงน้อย อำเภอฟล และ อำเภอนอนศิลา โดยสถานการณ์น้ำท่วมเกิดจากฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องจนทำให้ 14 ชุมชนได้รับความเสียหายถึง 3,500 ครัวเรือน จากพื้นที่ทั้งหมด 39 ชุมชน ประมาณ 10,000 ครัวเรือน นอกจากลักษณะภูมิประเทศแล้ว อำเภอบ้านไผ่ยังได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของตัวเมือง การเพิ่มสิ่งปลูกสร้าง และรถไฟทางคู่ ซึ่งล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้อำเภอบ้านไผ่เผชิญกับวิกฤตน้ำท่วมหนัก นอกจากนี้ โครงการขนาดใหญ่ในพื้นที่หลายโครงการ ได้แก่ โรงงานน้ำตาล การกำหนดให้เป็นเขตอุตสาหกรรม การสร้างรถไฟทางคู่ รถไฟเชื่อมด่านพรมแดนมุกดาหารและนครพนม และคลังน้ำมัน ซึ่งสร้างความกังวลว่า จะทำให้สถานการณ์น้ำท่วมคงอยู่ต่อไปหรือทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากมีสิ่งปลูกสร้างขวางทางน้ำ⁴

จากการเก็บข้อมูลและพูดคุยกับชาวบ้านในชุมชนสมุนามัย พบประเด็นปัญหาและข้อห่วงกังวลต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 ประเด็นปัญหาของพื้นที่

- 1) ชุมชนสมุนามัย เป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในเรื่องที่อยู่อาศัย
- 2) อาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ปลูกดอกไม้สำหรับร้อยพวงมาลัย ค้าขายพวงมาลัย และรับจ้างทั่วไป
- 3) ปัญหาเกี่ยวกับแนวโน้มสังคมผู้สูงอายุ เนื่องจากคนในชุมชนซึ่งเป็นวัยทำงานย้ายไปทำงานในเมืองหรือในโรงงานอุตสาหกรรม จึงเหลือเพียงผู้สูงอายุและเด็กในชุมชน
- 4) ปัญหาในการดำเนินปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนที่อยู่ต่างพื้นที่ เนื่องจากส่วนใหญ่มีลักษณะ ไม่ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด
- 5) ปัญหาอุทกภัยในพื้นที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ชาวบ้านในชุมชน

⁴ <https://www.esanbiz.com/20090>

2.2.2 ข้อห่วงกังวลของชุมชน

ได้แก่ ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย อาชีพ รายได้ และการบริหารจัดการภัยธรรมชาติในพื้นที่

2.2.3 การดำเนินการเบื้องต้นของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและน้ำท่วม

ผู้แทนชุมชนตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากการเป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์และปัญหาน้ำท่วมที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงอันเกิดจากการพัฒนาเมืองและการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม Bio Hub โดยประชาชนในท้องถิ่นเริ่มเก็บออมเงิน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ในรูปแบบสหกรณ์ เพื่อนำไปจัดสรรที่ดินสำหรับการอยู่อาศัย นอกจากนี้ ยังมีการสำรวจข้อมูลประชากรในชุมชนบริเวณที่ติดลำห้วยจิกที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม เพื่อจัดหาที่อยู่อาศัยและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่พำนักในบริเวณดังกล่าว

2.2.4 ข้อคิดเห็นของชุมชนต่อแนวนโยบายการพัฒนาของภาครัฐ

จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงแนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์กลาง Bio hub แต่ไม่ประสงค์ให้พัฒนาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่อยู่อาศัยเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่ต้องการย้ายถิ่นที่อยู่ และต้องการให้การพัฒนาพื้นที่มีส่วนช่วยสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพให้แก่ชุมชน

2.3 ผลการศึกษาพื้นที่ที่ 3 เวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนร่วมกับผู้แทนภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาอำเภอบ้านไผ่ เพื่อเป็นศูนย์กลาง Bio hub มีส่วนช่วยให้ภาคประชาชนและคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) ซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และท้องถิ่น มีความตื่นตัวเกี่ยวกับแนวโน้มการพัฒนาในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งหมายรวมถึงความเจริญทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาดังกล่าวได้สร้างความห่วงกังวลให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับแนวนโยบายของรัฐที่ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและมาตรการในการจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิด ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประชาชนในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐ

สรุปข้อคิดเห็นจากการรวบรวมข้อมูลจากผู้แทน กรอ. และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดังนี้

2.3.1 มุมมองของ กรอ. ต่อโครงการ Bio hub

กรอ. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงการ Bio hub และมีการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อคุณภาพชีวิตที่จะดีขึ้นเมื่อมีการดำเนินโครงการ Bio hub การดำเนินการลดผลกระทบที่จะเกิดกับทรัพยากรธรรมชาติ และจัดเตรียมที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน

ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมโดยเฉพาะบริเวณแก่งละว้า รวมทั้งการสื่อสารกับคนในชุมชนให้ทราบถึงข้อดีของโครงการ เช่น โอกาสในการสร้างงาน การบริหารจัดการมลพิษ และการลดต้นทุนการเกษตร

2.3.2 ข้อห่วงกังวล

- 1) ความยั่งยืนของโครงการและผลกระทบต่อวิถีชีวิตระยะยาวของชุมชน
 - 2) การบังคับใช้กฎหมายในการดำเนินการ
 - 3) ความพร้อมในการบริหารจัดการต่าง ๆ ของอุตสาหกรรม
 - 4) ข้อห่วงกังวลเกี่ยวกับมาตรฐานการรักษาความปลอดภัย และการเยียวยา
- เนื่องจากที่ตั้งอุตสาหกรรมอยู่ใกล้ชุมชน

2.3.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากเวทีเสวนา

- 1) ต้องการให้มีการสื่อสารข้อมูล และทำความเข้าใจกับประชาชนมากขึ้น
- 2) สร้างกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาคประชาชน และการดูแลประชาชนทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง หรือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมถือหุ้นในการดำเนินการโครงการต่าง ๆ
- 3) จัดตั้งกองทุนเพื่อบริหารความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น
- 4) การกำหนดมาตรการเพื่อป้องกัน และฟื้นฟูหากเกิดผลกระทบในเชิงลบ
- 5) อนุรักษ์ รักษาวัฒนธรรมและแหล่งวัฒนธรรม

2.4 บทวิเคราะห์ผลการศึกษากับการขับเคลื่อน BCG Model ของจังหวัดขอนแก่น

สืบเนื่องจากนโยบายการพัฒนาให้จังหวัดขอนแก่น เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพ Bio hub โดยมีการกำหนดให้พื้นที่อำเภอบ้านไผ่ให้เป็นเมืองศูนย์กลางแห่งการขนส่งสินค้ารองจากอำเภอเมือง รวมถึงนโยบายส่งเสริมการลงทุนภาคอุตสาหกรรม เช่น คลังกระจายน้ำมันภาคอีสาน และนิคมอุตสาหกรรมชีวภาพ Bioeconomy ซึ่งมีอุตสาหกรรมเริ่มต้น คือ โรงงานน้ำตาล และโรงไฟฟ้าชีวมวล ซึ่งปัจจุบันได้มีการกว้านซื้อที่ดินจากชาวบ้านในพื้นที่เขตตำบลหัวหนอง ตำบลเมืองเพีย และเขตรอยต่ออำเภอนบพ อำเภอนนทิลำ จำนวนมาก สถานการณ์ดังกล่าวได้สร้างความวิตกกังวลให้กับชาวบ้านในพื้นที่ ทั้งชาวบ้านที่อาศัยรอบ ๆ เขตพื้นที่ที่จะสร้างโรงงาน (พื้นที่รอยต่อ อำเภอบ้านไผ่ อำเภอนบพ และอำเภอนนทิลำ) เครือข่ายชาวบ้านอนุรักษ์ และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำแก่งละว้า เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับพื้นที่ชุ่มน้ำแก่งละว้า ซึ่งเป็นแหล่งผลิตน้ำประปาหล่อเลี้ยงประชาชนในเขตอำเภอบ้านไผ่ อำเภอนนทิลำ และบางส่วนของอำเภอเปือยน้อย กว่า 20,000 ครัวเรือน รวมถึงภาคประชาชนจังหวัดขอนแก่น โดยที่ผ่านมามีชาวบ้านอยากให้ภาครัฐศึกษาข้อมูลให้รอบด้าน ทั้งศักยภาพในการรองรับของพื้นที่ ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่อาจจะ

เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ รวมถึงเพิ่มการสื่อสารและให้ข้อมูลกับชาวบ้านในพื้นที่ถึงข้อดีข้อเสียของโครงการเพิ่มขึ้น เนื่องจากชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีพอเกี่ยวกับโครงการดังกล่าว รวมทั้งอยากให้เพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการหารือร่วมกับ นักวิชาการ ภาคเอกชน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมกับคนในพื้นที่⁵

ทั้งนี้ รัฐบาลเล็งเห็นว่า พื้นที่อีสานใต้มีความพร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานชีวภาพที่มีแหล่งวัตถุดิบ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว และยางพารา รวมปีละกว่า 4 ล้านตัน และผู้ประกอบการมีศักยภาพขยายการลงทุนต่อยอดอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรไปสู่ผลิตภัณฑ์อาหารออร์แกนิก (Organic Food Ingredient) ที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น สารให้ความหวานอินทรีย์และอาหารที่ใช้ทางการแพทย์⁶

สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย ได้อนุมัติให้บริษัท น้ำตาลมิตรผล จำกัด (บ้านไผ่) ดำเนินการก่อสร้างโรงงานผลิตน้ำตาลที่กำลังการหีบอ้อย 20,000 ตันอ้อยต่อวันในพื้นที่ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นมา ซึ่งทางบริษัทได้เริ่มดำเนินการเข้าสู่กระบวนการจัดทำรายงานศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และเปิดรับฟังความเห็นประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียขึ้น ซึ่งมีทั้งกลุ่มผู้สนับสนุนและกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย⁷

เมื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการขับเคลื่อน BCG Model ของจังหวัดขอนแก่น ด้วย SWOT ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 SWOT ของจังหวัดขอนแก่น

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. มีพื้นที่ปลูกอ้อยมากพอ และเป็นแหล่งผลิตพืชอาหาร / พลังงานทดแทนที่สำคัญ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง 2. เกษตรกรมีความรู้ / เชี่ยวชาญ 3. มีอุตสาหกรรมที่อยู่ในพื้นที่ 4. มีกฎหมายเกี่ยวกับอ้อยและน้ำตาลโดยเฉพาะ 5. มีหน่วยงานกำกับดูแลที่เข้มแข็ง 6. อ้อยเป็นพืชเศรษฐกิจที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล	1. ต้นทุนการผลิตอ้อยไทยค่อนข้างสูง 2. การปลูกอ้อยใช้แรงงานคนมาก ยังไม่ค่อยมีการใช้เครื่องจักรในการเก็บเกี่ยว 3. การเผาอ้อยก่อให้เกิดมลภาวะ 4. อุตสาหกรรมเอทานอลอาจก่อให้เกิดน้ำเสียได้ หากไม่มีการบริหารจัดการที่ดี 5. ระบบชลประทานยังไม่ทั่วถึง 6. การขยายตัวของที่อยู่อาศัย ส่งผลให้พื้นที่เกษตรลดลง / ที่ดินราคาสูงขึ้น

⁵ <https://www.thaipost.net/main/detail/44134>

⁶ https://thainews.prd.go.th/th/website_th/news/news_detail/WNRPT6108020010002

⁷ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ หน้า 13 ปีที่ 39 ฉบับที่ 3,510 วันที่ 3-5 ตุลาคม 2562

<https://www.thansettakij.com/business/411129>

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
7. ขอนแก่นมีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภาคอีสาน 8. การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพในการสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจ 9. ความพร้อมในการปรับตัวของภาคเอกชน	7. ขาดการสื่อสารแบบองค์รวม / ชัดเจนในพื้นที่ 8. หากประชาชน ไม่รู้ลึกถึงการมีส่วนร่วมจะไม่มีแรงขับเคลื่อน
โอกาส (Opportunities)	ความท้าทาย (Threats)
1. ผู้บริโภคใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม 2. ผลกระทบมูลค่าสูงผลิตจากอ้อยมีความหลากหลาย 3. วาระแห่งชาติในการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมสีเขียวที่จังหวัดขอนแก่น 4. นโยบายส่งเสริมการปลูกพืชพลังงานทดแทน 5. การพัฒนาเมือง smart city	1. ไทยปลูกอ้อยได้น้อยกว่าผู้ผลิตหลักอย่างบราซิลและสหรัฐอเมริกา 2. ผลกระทบสภาวะโลกร้อน 3. การขยายตัวของเมืองทำให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินจากภาคเกษตรลดลง 4. ต้นทุนเกษตรปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและราคามีความผันผวน 5. ความกังวลในเรื่องที่อยู่อาศัยของชุมชนที่ได้รับผลกระทบและปัญหาน้ำท่วม

นอกจากนี้ การตั้งโรงไฟฟ้าชีวมวลในบ้านไผ่ ก่อให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับฝุ่นละอองจากการเผาไหม้ และผลกระทบที่จะเกิดกับผู้ที่อยู่รอบ ๆ โรงงานในหลายพื้นที่⁸ เมื่อพิจารณาจุดแข็งของจังหวัดขอนแก่น พบว่าขอนแก่นเป็นแหล่งผลิตพืชอาหาร / พลังงานทดแทนที่สำคัญ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และมีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภาคอีสาน อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมสีเขียว ซึ่งข้อห่วงกังวลที่อาจเป็นความท้าทายต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการจากปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของชุมชนที่ได้รับผลกระทบและปัญหาน้ำท่วม ซึ่งการพัฒนาเมืองอาจส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม แต่หากสามารถเพิ่มการสื่อสารให้ความรู้ บูรณาการการดำเนินงานระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนแผนงานอย่างเป็นองค์รวม สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ Bio hub และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนจากล่างสู่บน (bottom up) และมีมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ก็จะทำให้การขับเคลื่อนประสบความสำเร็จ มากขึ้นและลดแรงต้านจากกลุ่มผู้เห็นต่าง

⁸ <https://www.esanbiz.com/20090>

ส่วนที่ 3

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

3.1 การสังเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

3.1.1 รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาโครงการเขตเศรษฐกิจชีวภาพ เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่อุตสาหกรรม 4.0 โดยวางแผนการลงทุนในพื้นที่โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และในพื้นที่ส่วนต่อขยายในบริเวณจังหวัดภาคเหนือตอนล่างกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะอ้อย มันสำปะหลัง และปาล์มน้ำมัน โดยกำหนดให้อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เป็นศูนย์กลาง Bio hub แต่ขาดการชี้แจงหรือทำความเข้าใจถึงประโยชน์และผลกระทบของโครงการฯ กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งชุมชนในพื้นที่ ส่งผลให้ที่ผ่านมา ชุมชนในพื้นที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ จากภาคเอกชนซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการฯ ภาคประชาสังคม และแหล่งข้อมูลจากสื่อสาธารณะต่าง ๆ แทนที่จะมีโอกาสรับฟังข้อเท็จจริงจากหน่วยงานภาครัฐ

3.1.2 ภาครัฐยังไม่มีการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ และความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรน้ำของชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ทรัพยากร และวิถีชีวิตของชุมชน อย่างรอบด้าน เพื่อประกอบการวางแผนดำเนินโครงการฯ จึงส่งผลให้ชุมชนในพื้นที่มีความเห็นว่าการออกแบบโครงการฯ เป็นไปในลักษณะ top down จากส่วนกลาง โดยชุมชนในพื้นที่ไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบการพัฒนาพื้นที่และไม่รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของโครงการฯ จึงส่งผลให้เกิดช่องว่างในการสื่อสารและการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างภาครัฐกับชุมชน จึงเกิดกระแสต่อต้านการดำเนินโครงการฯ จากชุมชนในพื้นที่ โดยเห็นว่า ภาครัฐให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่หรือกลุ่มนายทุนมากกว่าภาคเกษตรกรรม และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก โดยส่งเสริมการพัฒนาอาชีพดั้งเดิมของชุมชนในพื้นที่

3.1.3 การขับเคลื่อนการดำเนินโครงการฯ ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่า องค์กรภาคเอกชนมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่าหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะ กรอ. อำเภอบ้านไผ่ มีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งและมีบทบาทที่สร้างสรรค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนในพื้นที่ เนื่องจากมีการปรึกษาหารือและพูดคุยเพื่อรับฟังความคิดเห็นและปัญหาจากชุมชนในพื้นที่เป็นระยะและต่อเนื่อง กรอ. จึงน่าจะ

สามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการประสานความเข้าใจระหว่างภาครัฐและชุมชน รวมทั้งช่วยชี้แจง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการฯ เพื่อให้ชุมชนเห็นประโยชน์ของการดำเนินโครงการฯ และมีความมั่นใจกับการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการเยียวยา เพื่อรองรับผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาว ที่เกี่ยวข้องจากการดำเนินโครงการฯ อาทิ ปัญหามลพิษ การบริหารจัดการน้ำ (อุทกภัยและภัยแล้ง) การบริหารจัดการขยะ ความมั่นคงทางอาหาร (สารเคมีตกค้าง ผลกระทบกับระบบนิเวศ) พื้นที่สำหรับการปศุสัตว์ การประมง และมรดกทางวัฒนธรรม

3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.2.1 หนึ่งในปัจจัยที่สร้างความท้าทายต่อความสำเร็จของการดำเนินงานด้านการพัฒนา ที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม คือ การพยายามดึงให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้าไปมีบทบาทในโครงการดังกล่าวมากขึ้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ซึ่งหากชุมชน / ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ก็อาจไม่มีแรงขับเคลื่อนในการดำเนินโครงการ

3.2.2 การผลักดันให้ภาคส่วนต่าง ๆ ให้ความเห็นชอบและมีแนวคิดสอดคล้องไปกับโครงการ โดยเฉพาะภาคประชาชน ภาครัฐจำเป็นต้องมีแนวทางชี้แจง เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนตระหนักและมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหมายของ BCG และแนวทางการมีส่วนร่วมในโครงการดังกล่าว

3.2.3 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวของไทย อยู่ระหว่างการพัฒนาให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ซึ่งแน่นอนว่า ในการพัฒนาและดำเนินการต่าง ๆ ย่อมก่อให้เกิดผู้ที่ได้รับประโยชน์และผู้ที่ได้รับประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะปรับตัว ดังนั้น รัฐบาลควรกำหนดมาตรการเยียวยาและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เพื่อรองรับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการและสร้างแรงจูงใจ

3.2.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำคัญอีกประการที่จะทำให้การขับเคลื่อนนโยบายการจัดตั้งศูนย์กลาง Bio hub บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ คือ การบูรณาการ แนวทางการดำเนินงานระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลางและในระดับท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนแผนงานในภาพรวมอย่างเป็นเอกภาพ โดยจำเป็นต้องมีกลไกในการประสานงาน และติดตาม โดยเฉพาะการหารือถึงข้อห่วงกังวลในการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ

3.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.3.1 ชุมชน/ประชาชนในพื้นที่ควรใช้จุดแข็งของชุมชนอำเภอบ้านไผ่ในเรื่องการเสริมสร้างความสามัคคีและความปรองดอง รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบให้

ข้อเสนอแนะ จัดทำและวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนกำหนดกิจกรรมการพัฒนาชุมชนเพื่อเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาของเทศบาล ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564

3.3.2 ภาครัฐควรมีการกำหนดแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมและต่อยอดการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนในพื้นที่ที่ได้อาศัยอยู่เดิม ซึ่งบางรายต้องยุติการทำอาชีพเดิม เนื่องจากต้องย้ายที่ดินทำกินเพราะการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมชีวภาพ เพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง และลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม

3.3.3 ชุมชนควรปลูกฝังจิตสำนึกการรักบ้านเกิดและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อยู่อาศัยให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้าไปมีบทบาทนำมากขึ้นในคณะกรรมการชุมชน

บรรณานุกรม

- ไทยโพสต์. กระตุกต่อมธรรมชาติบอกว่าขอนแก่น! จั๊สกัดเวที ค.1 โรงงานน้ำตาลมิตรผลก่อนขุดในพื้นที่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thaipost.net/main/detail/44134> [23 สิงหาคม 2562].
- ปรัชญ์ รุจิวนารมย์. ชาวขอนแก่นประกาศ EIA โรงงานน้ำตาลผิดกฎหมาย หลังไร้สิทธิออกเสียงในเวที ค.1. สำนักข่าวสิ่งแวดล้อม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://greennews.agency/?p=19482> [12 กันยายน 2562].
- สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์. บทความ: การพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทยให้เป็นไบโอบีโอส (Bio Hub). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://thainews.prd.go.th/th/website_th/news/news_detail/WNRPT6108020010002 [2 สิงหาคม 2561].
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. Wetlands for Thai. แผนที่พื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย แก่งละว้า. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://wetlands.onep.go.th/wetland/details/20190808113100913990> [2561].
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม และคณะทำงานด้านการพัฒนาคลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (D5: New S-Curve). มาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย ปี พ.ศ. 2561-2570. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/action%20plan/bio_plan.pdf [มิถุนายน 2561].
- หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. มิตรผล ฝ่าแรงต้าน ตั้งโรงงานน้ำตาลขอนแก่น. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thansettakij.com/business/41112> [3 ตุลาคม 2562].
- Esanbiz Community News. น้ำลด ตอผุด ถอดบทเรียนน้ำท่วมบ้านไผ่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.esanbiz.com/20090> [2563].

ภาคผนวก

1. กำหนดการลงพื้นที่ตามประเด็นศึกษา

กำหนดการศึกษาพื้นที่ในลักษณะการเรียนรู้จากการปฏิบัติการ Action Learning
ประเด็นหลักเรื่อง “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว
(Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)” ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น
ระหว่างวันที่ ๗ - ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔
(เป็นการศึกษาพื้นที่และรวบรวมข้อมูลจากการประชุมหารือทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

วันอังคารที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔

- ๐๙.๓๕ น. ผู้เข้าอบรมเข้าระบบ Webex Meetings
- ๐๙.๓๐ - ๑๑.๓๐ น. รับฟังการบรรยายพิเศษหัวข้อ “ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดร้อยแก่นสารสินธุ์
และภาพรวมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจสีเขียว-เศรษฐกิจหมุนเวียน
(BCG Model)”
โดย นายสมศักดิ์ จังตระกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
- ๑๑.๓๐ - ๑๓.๓๐ น. รับประทานอาหารกลางวัน
- ๑๓.๓๐ - ๑๕.๓๐ น. แยกกลุ่มตามประเด็นศึกษา ๔ กลุ่ม และพบอาจารย์ประจำกลุ่มเพื่อรับทราบข้อมูล
เบื้องต้นเกี่ยวกับประเด็นการศึกษาพื้นที่ต่าง ๆ และจัดสรรหน้าที่งานภายในกลุ่ม
- กลุ่มที่ ๑ อาหารและการเกษตร
ที่ปรึกษาด้านวิชาการและผู้ดำเนินการกลุ่ม: นายพุลสมบัติ นามหล้า
และนายอโศก พลบำรุง
- กลุ่มที่ ๒ สุขภาพและการแพทย์
ที่ปรึกษาด้านวิชาการและผู้ดำเนินการกลุ่ม: ผศ.ดร.ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์
ดร.พรเพ็ญ โสมาบุตร และนางสาวอาทิตย์ยา ชมภูมิมิตร
- กลุ่มที่ ๓ พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ
ที่ปรึกษาด้านวิชาการและผู้ดำเนินการกลุ่ม: รศ.ดร.สถาพร เจริญธรรม
และนายกฤษดา ปิจจำนัย
- กลุ่มที่ ๔ การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
ที่ปรึกษาด้านวิชาการและผู้ดำเนินการกลุ่ม: ดร.ประดิษฐ์ นัตทะยาย
และอาจารย์อนุวัฒน์ พลทิพย์

วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔ (แยกกลุ่มตามประเด็นศึกษา)

- ๐๙.๓๕ น. ผู้เข้าอบรมเข้าระบบ Zoom Meetings
- ๐๙.๓๐-๑๒.๐๐ น. ศึกษาพื้นที่ในลักษณะการเรียนรู้จากการปฏิบัติการ Action Learning (ออนไลน์)
- กลุ่มที่ ๑ อาหารและการเกษตร
ที่กลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านหนองคู-ศรีวิไล ต.หนองปลิง อ.เมือง จ.มหาสารคาม
และกลุ่มหนองดอกแป้นโมเดล ต.หนองดอกแป้น อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์
- กลุ่มที่ ๒ สุขภาพและการแพทย์
ที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
และเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกภาคอีสาน (ตลาดเขียว จ.ขอนแก่น)

๑๒.๐๐ - ๑๓.๓๐ น.
๑๓.๓๐ - ๑๕.๐๐ น.

กลุ่มที่ ๓ พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ
 ที่พื้นที่โครงการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาศูนย์กลางอุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio hub)
 อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น และชุมชนสุนามัยย์ ต.บ้านไผ่ อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น

กลุ่มที่ ๔ การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
 ที่วิสาหกิจชุมชนผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย ต.ปอแดง อ.ชนบท จ.ขอนแก่น
 และกลุ่มผู้ประกอบการไหมอีรี่บ้านหนองหญ้าปล้อง ต.โพนพิทักษ์ อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น

รับประทานอาหารกลางวัน

ศึกษาพื้นที่ในลักษณะการเรียนรู้จากการปฏิบัติการ Action Learning (ออนไลน์)

กลุ่มที่ ๑ อาหารและการเกษตร
 ประเด็น “ปัญหาและความท้าทายของเกษตรกรอินทรีย์” ร่วมกับผู้แทนองค์กร
 พัฒนาเอกชนด้านเกษตรอินทรีย์ และเกษตรกรกรมยั่งยืนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มที่ ๒ สุขภาพและการแพทย์
 ประเด็น “กระบวนการพัฒนากฎหมายสาธารณะทางด้านสุขภาพ” ร่วมกับผู้แทนภาค
 สนิษชาสุขภาพ จ.ขอนแก่น และกลุ่มวิจัยความอยู่ดีมีสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กลุ่มที่ ๓ พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ
 ประเด็น “โอกาส และความท้าทายของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนโครงการ
 Bio-hub พื้นที่ จ.ขอนแก่น” ร่วมกับผู้แทนภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มที่ ๔ การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์
 ประเด็น “การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ผ้าไหม” ร่วมกับผู้แทนจาก
 สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานพาณิชย์ และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา
 จ.ขอนแก่น

วันพฤหัสบดีที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๔ (แยกกลุ่มตามประเด็นศึกษา และรวมกลุ่ม)

๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.
๑๒.๐๐ - ๑๓.๓๐ น.
๑๓.๓๐ - ๑๕.๓๐ น.

ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อทบทวนและสรุปประเด็นศึกษา วิเคราะห์ จัดทำข้อเสนอแนะ
 เชิงนโยบายเพื่อเตรียมการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า
 (ทุกกลุ่มเตรียมการนำเสนอ)

รับประทานอาหารกลางวัน

กลุ่มที่ ๑ - ๔ นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าและข้อเสนอแนะต่อผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่
 พร้อมรับข้อมูลย้อนกลับและข้อเสนอแนะ กลุ่มละ ๔๕ นาที
 (รวมการนำเสนอ ถาม-ตอบ และแลกเปลี่ยนจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม)

วันศุกร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔ (แยกกลุ่มตามประเด็นศึกษา)

๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

จัดทำรายงานการศึกษากลุ่ม (Group Action Learning Project) ฉบับสมบูรณ์

หลักสูตรนักบริหารการทูต 13
 Foreign Affairs Executive Programme

2. รายชื่อสมาชิก อาจารย์ที่ปรึกษา และนักวิจัยประจำกลุ่ม

รายชื่อสมาชิก

1. นางสาวสุปราณี สติชัยเจริญ
2. นางสาวมัชฌิมา บริสุทธิ
3. นางสาวสตีจิตร ไตรพิบูลย์
4. นายดุลยพล จูทะพล
5. นางสาวมธุรวีร์ วิสุทธกุล
6. นางสาวศุภลียา ทองมิตร
7. นางสาวกฤษณา ชลวีระวงศ์
8. นางพรพรรณ จันทร์กระจ่าง
9. นายไกรวัฒน์ ภมรบุตร
10. นางสาวสุดารัตน์ อุ่นชัยยา
11. นางสาวอภิรดี ธรรมมน้อย

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สถาพร เริงธรรม

นักวิจัยประจำกลุ่ม

นายกฤษดา ปัจจำเณย์